

Orbán je k poražení, jása opozice po maďarských místních volbách

Martin Ehl, hlavní analytik HN
15. 10. 2019 00:00

Poprvé od roku 2010 získala maďarská opozice naději. Spojení různorodých stran, jako jsou bývalí komunisté, nacionalistický Jobbik a zelení liberálové, porazilo v nedělních místních volbách vládní Fidesz ve velkých městech. Nejviditelnější je vítězství Gergely Karácsonyho v Budapešti, opozice vyhrála i v Pécsi, Segedínu nebo Miskolci. Opoziční starosty budou mít čtyři z pěti největších maďarských měst.

"Dali jsme každému lekci z demokracie. Opoziční jednotu voliči dlouho očekávali, podařilo se jí dosáhnout a to nám ukazuje cestu," řekl nadšeným stoupencům Karácsony. Původně byl poslancem zelené liberální strany Politika může být jiná, potom z ní odešel a založil liberální hnutí Dialog za Maďarsko. V předchozím volebním období byl starostou jednoho z budapešťských obvodů.

Úspěch ve městech může povzbudit malé a věčně rozhádané strany k nové spolupráci. Historicky za sebou mají rozdílnou zkušenost s politikou. Nejvíce je spojuje strach z autoritářské vlády Viktora Orbána. I z Jobbiku se tak v posledních letech stala konzervativně působící partaj, která se zbavila svého extremistického křídla.

50,86 procenta

získal v nedělních komunálních volbách v Budapešti společný kandidát opozičních stran Gergely Karácsony. Dosavadní primátor István Tarlós z vládní strany Fidesz dostal 44,1 procenta.

"Opozice dokázala, že umí spolupracovat ve volbách. Teď to bude muset ukázat i v každodenním provozu, kde mají jednotlivé strany různé zájmy a pohledy," říká analytik Péter Krekó, ředitel konzultační firmy Political Capital.

Ze symbolického hlediska je vítězství v Budapešti a dalších městech důležité. Poprvé od drtivé výhry Fideszu v parlamentních volbách v roce 2010 se ukázalo, že Orbánovu stranu lze v politice porazit. Fidesz pod jeho vedením zcela ovládl maďarskou politiku, veřejný prostor a média, změnil ústavu i volební zákon. "Pokud koalice vydrží i po volbách, bude moci Maďarům ukázat, že existuje alternativa," tvrdí Krekó, i když podle něj nelze mít přehnané naděje pro příští parlamentní volby, které se mají konat v roce 2022.

István Hegedüs, předseda nevládní Maďarské evropské společnosti, se naopak domnívá, že nynější spolupráce vytváří model pro parlamentní volby, v nichž lidé volí dvakrát: jednou konkrétního kandidáta, podruhé stranickou kandidátku. "Strany tak mohou zůstat samy sebou, musí se ale dohodnout na tom, kdo v kterém obvodu postaví individuálního kandidáta proti Fideszu a vzájemně se podpoří," vysvětlil Hegedüs. "Tohle vítězství vytváří potřebnou důvěru mezi opozičními silami, která dosud chyběla."

Očekává se, že vláda bude opozičním starostům klást překážky a že nové místní vlády budou vytahovat na světlo různé korupční skandály, které na radnicích najdou po vládě Fideszu.

Jeden z nich už zřejmě přispěl k neočekávaně silným ziskům opozice: dva týdny před volbami opoziční maďarská média ukázala v podstatě pornovideo starosty západomaďarského Györu Zsolta Borkaie z Fideszu, které ale také odhalilo zneužití moci, korupci nebo užívání drog. Fidesz se od starosty distancoval, že je to jeho privátní záležitost, ale zakázal mu tak krátce před volbami rezignovat. Aféra sice měla velký ohlas, ale Borkai svůj post nakonec těsně v neděli obhájil.

To ukazuje na míru podpory i manipulace veřejným prostorem, který vládní strana má. Fidesz stále dominuje hlavně na venkově, kde naprosto ovládá média, zatímco obyvatelé měst mají větší šanci nalézt si jiné zdroje informací, než je státní televize nebo vládní stranou ovládnutý regionální tisk.

"Když se na nedělní volební výsledky v obcích podíváme v celostátní perspektivě, má Fidesz dokonce více hlasů než v posledních parlamentních volbách," zdůraznil Krekó.